

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดปากน้ำแชนหนู จังหวัดจันทบุรี

Cultural tourism management pak numkamnhu temple chantaburi province

อัมมสุชา ทองลา¹ เปรมปรีดา ทองลา²

สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

โทร: 086-8683709 e-mail: ansucha.t@cpu.ac.th

บทคัดย่อ

ผลการวิจัยครั้งนี้ศึกษา เรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดปากน้ำแชนหนู อำเภอนาทม จังหวัดจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจบริบทพื้นที่ของวัดปากน้ำแชนหนู ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดปากน้ำแชนหนู และเสนอแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดปากน้ำแชนหนู งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสำรวจเชิงพื้นที่ (Area Frame Survey) และการสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Structured Interview) จากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า วัดปากน้ำแชนหนู มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น คือ โบสถ์เซรามิกสีน้ำเงิน แต่ยังไม่มีการนำข้อมูลที่เป็นเอกลักษณ์มาช่วยสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว เช่น ตำนาน วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ฯลฯ นอกจากนี้ทางวัดปากน้ำแชนหนู ยังมีการจัดการทางการท่องเที่ยวที่ยังไม่เป็นระบบ เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ จึงทำให้ขาดความรู้ความชำนาญในการบริหารจัดการ และมีหน่วยงานเข้ามาให้การสนับสนุนในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว หรือช่วยกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืนไม่ต่อเนื่อง และจากผลการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดปากน้ำแชนหนู มีแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมดังต่อไปนี้ 1) พัฒนาด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ 2) พัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว และ 3) พัฒนาด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

คำสำคัญ: การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, วัดปากน้ำแชนหนู

ABSTRACTS

The research “Cultural Tourism Management Pak Num Kam Temple The Mai District Chantaburi Province” aim to 1). Survey Pak Num Kam Temple; 2).analyze the Cultural Tourism Management Pak Num Kam Num Temple; and 3).propose the management guideline for the Pak Num Kam Temple.

The research methodology applies the qualitative research, by adaptive field research. The research tool is area frame survey and Semi-structured interview form, and conducting the facts. Analyzing the data by content analysis. Finally, the researcher proposed the management guideline for the cultural tourism management Pak Num Kam Temple Nhu.

The results revealed the significant issues as follows: that there are resources that tourism is dominated by blue ceramic church. There is no unique knowledge to help support the tourist such as myths, lifestyle, and tradition, local cultures, etc. moreover there is no organized tourism management system. Because it is a new tourist attraction, so it lacked the expertise in management and no agency to provide support in the management of tourism resources or to set the path of development to be effective and sustainable. So the management of cultural tourism Pak Num Kam Nhu Temple, Tha Mai, Chantaburi is necessary to propose ways to manage cultural tourism it resulted with the following issues: 1.Developement of knowledge transfer. 2. Development of tourism management. and 3.Develop cultural tourism management.

Keywords: *Cultural Tourism Management, cultural tourism, Pak Num Kam Nhu Temple*

บทนำ

จากยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว 2560 – 2564 กล่าวว่าในปัจจุบันการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในประเทศจำเป็นต้องคำนึงถึงภาพรวมของทิศทางประเทศ เช่น ประเทศไทย 4.0 เมืองอัจฉริยะแต่เป็นการบริโภคผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวแบบตั้งใจ เรียบง่ายและยั่งยืน ซึ่งส่งผลในแง่บวก และส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับชุมชนอย่างดี เนื่องจากประเทศไทยมีทุนทางวัฒนธรรมที่งดงามที่หล่อหลอมกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งทำให้ประเทศไทยสามารถนำเอาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เข้ามาปรับใช้ให้เกิดความหลากหลายทางการท่องเที่ยวที่สามารถเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและยังสามารถรักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วย (กรมการท่องเที่ยว, 2560)

จังหวัดจันทบุรีเป็นเมืองเก่าที่มีความเก่าแก่ไม่ต่ำกว่า 1000 ปี และเป็นเมืองที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นจังหวัดชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยว ประเพณีประจำถิ่นที่น่าสนใจ และยังเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคตะวันออก เช่น ด้านอัญมณี และเครื่องประดับต่างๆ รวมทั้งเป็นแหล่งเพาะปลูกผลไม้ที่สำคัญ เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด และผลไม้ชนิดอื่นๆ รวมถึงมีความหลากหลายทางเชื้อชาติ และวัฒนธรรม และนอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี, 2558) แต่ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเหล่านี้ยังไม่ได้รับการดูแลและการบูรณะหรือการเก็บรักษาเป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำวิจัยเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดปากน้ำแหมหนุ อำเภอกาโหม จังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ จังหวัดจันทบุรี อันทรงคุณค่าไว้ จึงได้มี เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนสืบไป ทั้งนี้เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นทั้งระบบการจัดการองค์ประกอบพื้นฐานการรองรับนักท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจบริบทพื้นที่ของวัดปากน้ำแหมหนุ อำเภอกาโหม จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดปากน้ำแหมหนุ อำเภอกาโหม จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดปากน้ำแหมหนุ อำเภอกาโหม จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือหลัก คือ การสำรวจเชิงพื้นที่ (Area Frame Survey) และการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) จากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ กลุ่มประชากร 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องโดยเลือก

แบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพราะมีจำนวนน้อยราย และมีหน้าที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี คือ 1. สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรี 2 คน และ 2. องค์การบริหารส่วนตำบลตะกาดเจ้า 2 คน รวม 4 คน 2) หน่วยงานเอกชน คือบริษัทการท่องเที่ยวชุมชน(CBT) จังหวัดจันทบุรี จำนวน 4 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพราะมีจำนวนน้อยราย และมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว 3) ตัวแทนคนในพื้นที่ คือ กลุ่มประชากรในพื้นที่วัดปากน้ำแฉมหนู จำนวน 6 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball) โดยเป็นบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบ มีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่และทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างดี 4) กลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 10 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพราะต้องการความคิดเห็นที่หลากหลายจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังวัดปากน้ำแฉมหนู รวมกลุ่มประชากรทั้งหมด 24 คน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสำรวจเชิงพื้นที่ และการสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง โดยมีการตรวจสอบเครื่องมือด้วยการ ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างก่อนลงพื้นที่ (Try Out) ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ อย่างน้อย 3 คน และการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการบันทึกข้อมูลการถ่ายภาพ การอัดเสียง โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเอง การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดปากน้ำแฉมหนู อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

สรุปผลและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อสำรวจบริบทพื้นที่วัดปากน้ำแฉมหนู อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

วัดปากน้ำแฉมหนู อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี หรือมีชื่อเสียงเรียกอีกอย่างว่า วัดปากอ่าวโดยทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น คือ โบสถ์เชรามิกสีน้ำเงิน โดยภายในโบสถ์มีภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ในการทำประโยชน์เชรามิกนั้นเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันเป็นผู้ออกแบบโดยท่านได้มีการเขียนลายต่างๆ ขึ้นมา และเลือกลายที่เหมาะสมกับโบสถ์หลังจากนั้นนำไปให้ช่างทำเป็นเชรามิกเพื่อทำให้โบสถ์นั้นมีการขำรดทรดโทรมยาก และได้เพิ่มลักษณะพิเศษเพื่อให้เป็นจุดเด่นของวัด ท่านจึงได้สั่งให้ช่างทำเป็นเชรามิกที่มีสีน้ำเงิน และจุดถ่ายภาพปากน้ำกระซังปลาเพราะมีลักษณะที่สวยงามที่จะเห็นทะเลและอากาศถ่ายเทได้สะดวก และได้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ในการไหว้พระ จะมีจุดไหว้นั้น จะมีให้ไหว้พระพุทธรูปด้านล่างก่อน นั่นก็คือ หลวงปู่เจิม และพระเจ้าตากสินมหาราช ในบริเวณด้านล่างที่มีเต็นท์ตั้งอยู่หลังจากนั้นขึ้นไปไหว้พระองค์ใหญ่ที่อยู่ในโบสถ์เชรามิกสีน้ำเงิน พักใกล้เคียงทั้งในระยะ 100 เมตรและ 20 กิโลเมตรเป็นที่พักทั้งแบบโรงแรมและรีสอร์ท หส่วนตัว ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นที่พักสบายๆริมทะเลมองเห็นวิวทะเลตั้งแต่รุ่งเช้าอาทิ เช่น วินด์วีร์รีสอร์ท เป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่มักเป็นกลุ่มเพื่อน หรือว่ามากันเป็นครอบครัว ทางวัดจะมีจุดบริการรูปเทียนบูชาพระ ในจุดนี้ จะมีรูป เทียน ให้นักท่องเที่ยวไปไหว้พระเพื่อเป็นสิริมงคล โดยจุดนี้จะมีตู้รับบริจาคสำหรับรูป เทียน โดย

แล้วแต่กำลังศรัทธาของแต่ละท่าน จุดไหนดั้นจะมีให้ให้พระพุทธรูปด้านล่างก่อน นั่นก็คือ หลวงปู่เจิม และพระเจ้าตากสินมหาราช ในบริเวณด้านล่างที่มีเต็นท์ตั้งอยู่ ร้านอาหารบริเวณภายในวัดยังมีร้านค้า ร้านอาหารต่างๆของคนในพื้นที่ และในระยะประมาณ 20 เมตร- 20 กิโลเมตร จะมีร้านบุฟเฟต์ให้เลือกมากมาย และบริเวณวัดจะมีถังขยะหรือถุงขยะจัดวางไว้สำหรับนักท่องเที่ยว ห้องน้ำซึ่งทางห้องน้ำจะมีอยู่ 2 ด้านบริเวณวัด ลานจอดรถมีเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว ที่สามารถจะได้ทั้ง รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถบัส รถสองแถว และน้ำดื่มแจกฟรี ไว้เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวรวมไปถึงร้านขายของที่ระลึก นอกจากนี้ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณใกล้เคียงสำหรับการเดินทางมายังวัดปากน้ำแคมเปญ นั้นจะมีป้ายบอกทางที่ชัดเจนและถนนเป็นถนนลาดยาง ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมืองจันทบุรี ประมาณ 28 กิโลเมตร จากถนนสุขุมวิทจันทบุรี-กรุงเทพฯ มาตามเส้นทาง ถนนเฉลิมบูรพาชลทิศ เลียบชายหาดเจ้าหลาว อ.ท่าใหม่ จะมาถึง สะพานเฉลิมพระเกียรติ หรือสะพานปากน้ำแคมเปญ มีความยาวช่วงสะพานประมาณ 400 เมตร บนสะพานเป็นจุดชมวิวที่สามารถมองเห็นวิวปากอ่าวทะเลโดยรอบตลอดจนโบสถ์เซรามิกสีน้ำเงิน ที่ตั้งตระหง่านอยู่ริมชายฝั่งปากอ่าวเมื่อลงจากสะพาน แล้วเลี้ยวซ้ายก็จะถึงวัดปากน้ำแคมเปญ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของวัดปากน้ำแคมเปญ อำเภอนาใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ทางวัดได้มีการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้โดยการทำบุญถวายผ้าไตรเพราะเป็นประเพณีของจันทบุรี เมื่อถึงวันพระหรือเทศกาลงานบุญต่างๆ เช่น ในเทศกาลวันเข้าพรรษาและออกพรรษาทางวัดก็จะมีจัดงานโดยชาวบ้าน นักท่องเที่ยวสามารถนำเอาข้าวสารอาหารแห้งมาร่วมตักบาตรทำบุญกัน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน ทางวัดจะมีการกำหนดกฎระเบียบ ในการขึ้นเยี่ยมชมโบสถ์จะต้องแต่งกายด้วยชุดสุภาพไม่สั้น แต่ถ้านักท่องเที่ยวที่ใส่เสื้อสั้นมาจะมีผ้าคลุมให้เพื่อความเรียบร้อย โดยระบบการจัดการของทางวัดปากน้ำแคมเปญนั้นจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการวัด จะเป็นผู้ดูแลวัดโดยเจ้าอาวาสและชาวบ้านเป็นผู้เลือก ขึ้นมาซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาวัดเพื่อให้เกิดความยั่งยืน คือการสร้างโบสถ์ที่เป็นจุดขายของวัดให้แล้วเสร็จ เพื่อจะได้รองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ในส่วนของร้านอาหารนั้นจะเป็นคนในชุมชนที่เข้ามาค้าขาย โดยผ่านการคัดกรองจากทางวัดโดยอาศัยอาศัยการสังเกต ว่าเป็นคนลักษณะนิสัยอย่างไร แต่จะเน้นไปในลักษณะที่ยิ้มแย้มอารมณ์ดี และเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว ในการบริหารจัดการวัดนั้นจะเป็นเจ้าอาวาสที่ควบคุมดูแลทั้งหมด แต่จะมีการถามความคิดเห็นจากชาวบ้านทุกครั้งว่ามีความคิดเห็นอย่างไร ซึ่งทางวัดขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆเข้ามาให้การสนับสนุนในเรื่องการจัดระเบียบการจัดการของวัด ซึ่งจะต้องเป็นระบบมากขึ้นและรวมไปถึงการปรับทัศนียภาพของวัดให้กลมกลืนไปกับตัวโบสถ์ที่ในปัจจุบันมีเพียงบทที่เด่นอยู่เพียงอย่างเดียว และคนในชุมชนเองก็มีส่วนร่วมในการพัฒนาวัด เช่น เมื่อทางวัดขอความร่วมมือชาวบ้าน

จะให้ความร่วมมือทุกครั้งไม่ว่าจะเป็นการกวาดลานวัดตอนเช้าหรือการประชุมหารือแต่ละครั้งก็จะให้ความร่วมมือตลอดและช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้วัดทรุดโทรมและสะอาดน่าเที่ยวอยู่เสมอ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดปากน้ำแขมหนู อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ได้มีการเสนอแนวคิดต่างๆ คือ ต้องการให้มีการจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อคอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว โดยนำคนที่มีความรู้ความสามารถด้านการท่องเที่ยวมาจัดอบรมให้กับคนในพื้นที่ เช่น สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านสนับสนุนในการสร้างโบสถ์ ให้แล้วเสร็จต้องการให้หน่วยงานเข้ามาช่วยสนับสนุนและส่งเสริม เช่น การทำสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ผ่านทาง เฟสบุ๊ก (facebook) ยูทูบ (YouTube) ในช่องจันทบุรีไทย พีบีเอส (Churdchai Thai PBS) เพื่อช่วยเพิ่มช่องทางในการทำบุญ โดยให้นักท่องเที่ยวซื้อกระเบื้องเซรามิกสีน้ำเงิน สมทบทุนในการสร้างโบสถ์ ควรมีระบบในการรักษาความปลอดภัยที่ดีขึ้น เช่น ติดตั้งกล้องวงจรปิดให้ทั่วถึง และ เพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย โดยนำคนในพื้นที่เข้าร่วมอบรมกับศูนย์ฝึกอบรมความปลอดภัยและอาชีวอนามัย มีป้ายสื่อความหมายที่ชัดเจนมากขึ้น เช่น ป้ายแต่งตัวให้สุภาพ ป้ายบอกทางไปห้องสุขา ป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับวัด ในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก ในเรื่องของที่จอดรถ เช่น ติดเส้นช่องจอดรถให้ชัดเจน แยกส่วนระหว่างรถแต่ละประเภท ต้องการให้มีการทำความสะอาดวัดให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะบริเวณตัวโบสถ์ เนื่องจากมีนกมาอาศัยเป็นจำนวนมากจึงก่อให้เกิดความสกปรก จากที่มีการทำความสะอาดวันละ 2 ครั้ง ควรมีการทำความสะอาดเพิ่มทุกชั่วโมงมีการจุดประทัดทุก 2 ชั่วโมง เพื่อไล่นกและคอยกำจัดรังนกที่อยู่บริเวณบนอย่างสม่ำเสมอ ให้สร้างกำแพงเพื่อแบ่งอาณาเขตของวัดและชุมชนอย่างชัดเจน เพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้แก่วัดและความเป็นส่วนตัวแก่ชุมชน ควรมีการเพิ่มในเรื่องของตลาดนัดชุมชน นำของในท้องถิ่นมาวางขาย เพื่อให้มีของขายเพิ่มมากขึ้นและเพิ่มรายได้ให้แก่คนในชุมชน เป็นลักษณะแบบตลาดน้ำ นำสินค้าขึ้นชื่อสินค้าท้องถิ่น มาขายโดยคนในพื้นที่ เพื่อช่วยสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ ควรมีที่พักผ่อนในด้านการนั่งพัก หรือการนั่งรับประทานอาหารเพิ่มมากขึ้น การทำที่พักใต้ต้นไม้ หรือทำเป็นจุดพักสำหรับนักท่องเที่ยว

อภิปรายผล

จากการวิจัยมีข้อค้นพบ ดังนี้

1. ด้านของการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยวัดปากน้ำแขมหนู อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่นอยู่เพียงอย่างเดียว คือ โบสถ์ที่ประดับด้วยเซรามิกสีน้ำเงิน ซึ่งภายในโบสถ์จะมีภาพจิตรกรรมฝาผนังที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และมีกิจกรรมทางศาสนาโดยการไหว้พระขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่นักท่องเที่ยว แต่ยังไม่มีการสร้างศูนย์บริการองค์ความรู้หรือการนำองค์ความรู้ในด้านวัฒนธรรมมาให้บริการข้อมูลกับนักท่องเที่ยว เช่น การสร้างตำนานความเป็นมา เรื่องราวสำคัญต่างๆที่เกิดขึ้น วัฒนธรรม

ประเพณีท้องถิ่นและขนบธรรมเนียมของชุมชนที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อช่วยสร้างเอกลักษณ์และเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจมากมายเที่ยวแล้วก็อยากจะมาอีกครั้ง ทั้งนี้ที่กล่าวมาจะต้องได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนด้วยการนำเอาความรู้ เฉพาะถิ่นมาช่วยส่งเสริมและเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมและลงมือทำ เช่น การละเล่นพื้นบ้าน ชมการละเล่นพื้นบ้าน หรือดัดแปลงประเพณีบางส่วนให้เกิดความแปลกใหม่และสอดคล้องกับพื้นที่ของชุมชน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จีรวัฒน์ พิระสันต์ และคณะ (2555) เรื่องการพัฒนาชุมชนรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย แบบมีส่วนร่วมโดยใช้องค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการนำองค์ความรู้ในด้านวัฒนธรรมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนโดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ตำนาน ประวัติความเป็นมา ประเพณี พิธีกรรม ศิลปะการแสดง ศิลปหัตถกรรม ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชน มาใช้เพื่อพัฒนาระบบและโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง รวมทั้งการพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์ของข้อมูลสินค้าพื้นเมือง และข้อมูลเทศกาลและงานประเพณีเพื่อสะท้อนให้เห็นตัวตนและลักษณะเฉพาะถิ่นของคนในชุมชนโดยรอบ และสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์สาขาวิชาสารสนเทศศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา, (2554) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (historical Tourism) หมายถึง การไปเยี่ยมชมยังสถานที่ท่องเที่ยวที่มีประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โดยได้รับความรู้และความเข้าใจต่อคุณค่าของโบราณสถานนั้นๆ อีกทั้งยังตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของประวัติศาสตร์ มีจิตสำนึกที่ดีในการรักษามรดกอันทรงคุณค่าทางวัฒนธรรมโดยที่คนในชุมชนนั้น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

2. ด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยวัดปากน้ำแฉกหนุ อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ยังมีการจัดการทางการท่องเที่ยวยังไม่เป็นระบบ โดยระบบการจัดการของทางวัดปากน้ำแฉกหนุ นั้นจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการของวัดมาเป็นผู้ดูแลโดยเจ้าอาวาสและชาวบ้านจะเป็นผู้เลือกขึ้นมา ซึ่งบุคลากรของทางวัดยังไม่ค่อยมีความรู้และประสบการณ์ในการจัดแหล่งท่องเที่ยว จึงทำให้การจัดการบางส่วนยังไม่ทั่วถึงและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การเพิ่มป้ายบอกทาง การดูแลความสะอาดให้ดีขึ้นโดยเฉพาะบริเวณตัวโบสถ์เนื่องจากมีนกมาอาศัยเป็นจำนวนมากจึงก่อให้เกิดความสกปรก การรักษาความปลอดภัยติดตั้งกล้องวงจรปิดให้ทั่วถึงและเพิ่มเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย โดยทางวัดปากน้ำแฉกหนุยังขาดความต่อเนื่องจากหน่วยงานต่างๆ มีแต่เพียงการ

ช่วยประชาสัมพันธ์ตัวแหล่งท่องเที่ยวให้เท่านั้นแต่ถ้าหากมีหน่วยใดยื่นมือเข้ามาให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องทางวัดก็พร้อมยินดีที่จะให้ความร่วมมือ เพราะต้องการให้หน่วยงานเข้ามาช่วยในเรื่องการจัดระเบียบ การจัดการของวัดให้เป็นระบบมากขึ้นและรวมไปถึงการปรับทัศนียภาพของวัดให้กลมกลืนไปกับตัวโบสถ์ที่ในปัจจุบันมีเพียงบทที่เด่นอยู่อย่างเดียว ซึ่งทางวัดเป็นผู้ดูแลจัดการแต่เพียงผู้เดียว จึงทำให้ทางวัดยังไม่สามารถจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ณัฐพงศ์ ถือดำ และคณะ (2549) เรื่องระบบการจัดการพิพิธภัณฑโบราณสถาน ศาสนสถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน พบว่า ยุทธศาสตร์การจัดการพิพิธภัณฑโบราณสถานและศาสนสถาน ควรประกอบด้วยยุทธศาสตร์อย่างน้อย 2 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์พัฒนาทรัพยากรบริการด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และ ยุทธศาสตร์การจัดการแบบบูรณาการ ระบบการจัดการควรเป็นดังนี้ พิพิธภัณฑต้องจัดการภูมิทัศน์ ให้สวยงามมีห้องน้ำที่สะอาด มีที่นั่งพัก มีสถานที่บริการอาหารและเครื่องดื่ม บุคลากรของพิพิธภัณฑต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ มีบุคลากรภาพที่ดีและมีความรู้เรื่องโบราณวัตถุที่จะแสดงเป็นอย่างดี การบริหารจัดการองค์กรต้องยึดแบบเอกชน การจัดแสดงในพิพิธภัณฑต้องสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ มีข้อความบรรยายให้ความรู้และมีภาษาอังกฤษ มีจุดขายที่ชัดเจนและต้องประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม และสอดคล้องกับหลักการการท่องเที่ยว วรรณพร วณิชขานุกร (2540) กล่าวว่าในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพควรมีรูปแบบในการบริหาร 2 ระดับ คือ ระดับแนวนอน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับรัฐและระดับแนวตั้ง คือ หน่วยงานของรัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐบาล แต่มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แรงงาน ตามอำนาจของผู้คนในท้องถิ่นได้เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการ ให้ครอบคลุมในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบและทั่วถึง

3. ด้านของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยวัดปากน้ำแม่หนุ อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ได้มีการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมโดยมีการปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีอยู่ เช่น ทำบุญถวายผ้าไตรเพราะเป็นประเพณีของจันทบุรี นอกจากนี้วัดยังมีการจัดงานตามเทศกาลต่างๆด้วย เช่น เทศกาลเข้าพรรษา และออกพรรษา จะเป็นการทำบุญตักบาตรข้าวสารอาหารแห้ง เทศกาลสงกรานต์ ก็จะมีการทำบุญไหว้พระและการรดน้ำดำหัวที่จัดให้ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมทุกๆปี นอกจากนี้คนในชุมชนยังมีการปรับตัวให้เข้ากับนักท่องเที่ยวได้ดี มีการนำของในชุมชนมาขายและมีการช่วยวัดโดยการพูดเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวที่มาร่วมกัน

ทำบุญและในอนาคตจะมีมัคคุเทศก์คอยให้ความรู้ในวัด มีการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวภายในชุมชนโดยการมีผ้าถุงที่ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้สวมใส่ หากการแต่งกายไม่สุภาพเรียบร้อยจะให้สวมทับก่อนเดินขึ้นไปชมโบสถ์สีน้ำเงินเพื่อป้องกันภาพที่ไม่เหมาะสมที่อาจจะส่งผลเสียได้ และเป็น การสร้างจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับหลักการของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ผู้อื่นและย้อนกลับมามองตัวเองอย่าง เข้าใจในสรรพสิ่งของโลกที่ไม่สามารถแยกตัวออกจากกันได้ต้องพึ่งอาศัยซึ่งกันและกัน

สรุป

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่นอันประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ คือ โบสถ์เชรามิกสีน้ำเงินโดยภายในโบสถ์ มีภาพเขียนจิตรกรรมฝาผนังที่ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและจุดถ่ายภาพท่าปากน้ำกระซังปลาเพราะมีลักษณะที่สวยงามที่จะเห็นทะเลและอากาศ ถ่ายได้สะดวกและได้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ การไหว้พระ คือ หลวงปู่เจิมและพระเจ้าตากสินมหาราชไหว้ พระองค์ใหญ่ในโบสถ์เชรามิกสีน้ำเงิน
2. องค์ประกอบ ด้านกระบวนการการศึกษาสิ่งแวดล้อมภายในโบสถ์จะมีจิตรกรรมฝาผนังที่เล่าถึงพุทธ ประวัติที่ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงประวัติของพระพุทธศาสนาและมีพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่ให้นักท่องเที่ยวเข้ามา กราบไหว้ และจุดถ่ายภาพท่าปากน้ำกระซังปลาเพราะมีลักษณะที่สวยงามที่จะเห็นทะเลและอากาศถ่ายได้ สะดวกมีความร่มรื่นและได้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ที่ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้
3. องค์ประกอบ ด้านธุรกิจท่องเที่ยวมีที่พักใกล้เคียงทั้งในระยะ 100 เมตรและ 20 กิโลเมตร เป็นที่พักทั้ง แบบโรงแรมและรีสอร์ทส่วนตัวซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นที่พักสบายๆริมทะเลมองเห็นวิวตั้งแต่รุ่งเช้าอาทิ เช่น วินด์วีริ สอร์ท เป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่มากันเป็นกลุ่มเพื่อนหรือว่ามากันเป็นครอบครัว ร้านอาหารบริเวณภายในวัด ยังมีร้านค้า ร้านอาหารต่างๆของคนในพื้นที่ที่เข้ามาขายของภายในวัด ร้านค้าภายในวัดจะมีทั้งร้านก๋วยเตี๋ยว ร้าน ข้าวอาหารตามสั่ง ร้านน้ำไม่ว่าจะเป็นร้านน้ำปั่น ร้านน้ำผลไม้ ร้านขายอาหารทะเล เช่น ปลาอินทรี ปลาหมึก แห้ง และในระยะประมาณ 20 เมตร- 20 กิโลเมตรจะมีร้านบุฟเฟ่ต์ให้เลือกมากมาย อาทิ เช่น อู๋ อิมไม่ยังทะเล ซีฟู้ด เป็นร้านที่ค่อนข้างใหญ่สามารถรองรับลูกค้าได้ประมาณ 70-80 คน ร้านเปิด 16:00 น ถึง 22:00 น บริเวณ ใกล้ทางลงหาดเจ้าหลาวบรรยากาศของร้านมีลักษณะร่มเย็นสบายเพราะเป็นลักษณะโล่ง กว้าง มีลานจอดรถใหญ่ สามารถจอดรถได้หลายคัน ซึ่งราคาต่อคน คนละ 399 บาท ราคาเด็ก 199 บาท รวมน้ำและเครื่องดื่ม
4. องค์ประกอบ ด้านการตลาดท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ของวัด และเว็บไซต์การท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรีการเพิ่มช่องทางในการทำบุญ โดยให้นักท่องเที่ยวซื้อกระเบื้อง

เซรามิคสีน้ำเงินสมทบทุนในการสร้างโบสถ์ ร้านอาหาร บริเวณภายในวัดยังมีร้านค้าร้านอาหารต่างๆของคนในพื้นที่ที่เข้ามาขายของภายในวัดร้านค้าภายในวัดจะมีทางร้านกล้วยเดี่ยว ร้านข้าวอาหารตามสั่ง ร้านน้ำไม่ว่าจะเป็นร้านน้ำปั่น ร้านน้ำผลไม้ ร้านขายอาหารทะเล

5. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัด เช่น ในตอนที่ทางวัดขอความร่วมมือชาวบ้านจะให้ทุกครั้งไม่ว่าจะเป็น กวาดลานวัดหรือในการประชุมหารือ แต่ละครั้งชาวบ้านจะเข้าร่วมตลอด เพื่อไม่ให้วัดทรุดโทรมและสะอาดน่าท่องเที่ยว การเลือกตั้งคณะกรรมการเกิดจากการเลือกตั้งของชาวบ้าน โดยเลือกจากเสียงส่วนมากซึ่งเจ้าอาวาสและคนในชุมชนตั้งขึ้นเพื่อเป็นแกนหลักในการทำงานแต่ละครั้ง

6. องค์ประกอบด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยการทำบุญถวายผ้าไตรเพราะเป็นประเพณีของจีนทური เมื่อถึงวันพระหรือเทศกาลงานบุญต่างๆ เช่น ในเทศกาลวันเข้าพรรษาและออกพรรษาทางวัดจะมีการจัดงานโดยให้ชาวบ้านหรือนักท่องเที่ยวมาเอาข้าวสารอาหารแห้งมาร่วมตักบาตรทำบุญกัน การปลูกจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยวและชุมชนนั้นทางวัดได้มีการกำหนดที่ชัดเจนแต่เพียงแค่นั้นจะขึ้นไปโบสถ์ต้องแต่งกายด้วยชุดสุภาพไม่สั้น แต่ถ้านักท่องเที่ยวที่ใส่เสื้อกล้ามจะมีผ้าคลุมให้เพื่อความเรียบร้อยและมีการปลูกจิตสำนึกให้กับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนเพื่อให้คน คนในชุมชนเกิดความรักและหวงแหนในสถานที่และนักท่องเที่ยวอยากจะทำอนุรักษ์วัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

กรมท่องเที่ยว. (2560). *ยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว 2560 - 2564*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<https://www.mots.go.th> 4 สิงหาคม 2562

ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2561). *แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [http://tourism -](http://tourism-dan1.blogspot.com)

[dan1.blogspot.com](http://tourism-dan1.blogspot.com) 4 สิงหาคม 2562

จิรวรรณ พิศาลันต์ และคณะ. (2555). *การพัฒนาชุมชนรอบอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยแบบมีส่วนร่วมโดยใช้*

องค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ณัฐพงษ์ ถือดำ และคณะ. (2549). *ระบบการจัดการพิพิธภัณฑ์โบราณสถาน ศาสนสถานให้เป็น*

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ : เพรส แอนด์ ดีไซน์.

พจนา สวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ : โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.

วรรณพร วณิชานุกร. (2540). *นิเวศท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ : ททปรณศิลป์.

สำนักวัฒนธรรมจังหวัดจันทบุรี. (2558). *ประวัติเมืองจันทบุรี*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.finearts.go.th/chantaburilibrary/parameters/km/item/ประวัติเมืองจันทบุรี.html> 4

สิงหาคม 2562

สุรศักดิ์ พิมพ์เสน และคณะ. (2545). *ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนผู้ไทบ้านโพน จังหวัดกาฬสินธุ์*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Adhikary. (1995). *Management of Ecotourism*. Bangkok : Srinakarinwirot University.

Burkart & Medlik. (1981). *Tourism: Part Present and Future*. Oxford : Butterworth - Hienemari Ltd.